

FORSIUS, SIGFRID ARON

Om långfredaghen : en allmännelig
passions predican : them som på i
somlighe ortter icke haffua tijdh och
lägenheet, j styckewijs vthföra och
höra hela passions historien, j
fängelses, elendighetz och

1614

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

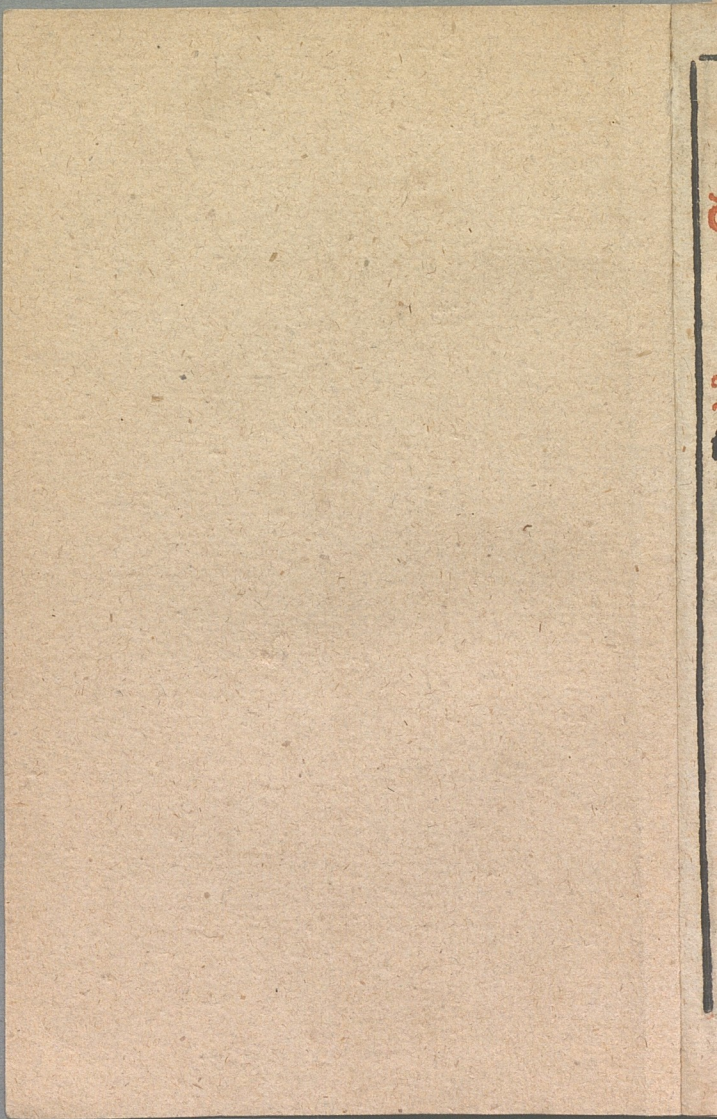
Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Forsius,
Passions Predicari.
1614.

F 1760 *Syn. Sacul.*
Fon 1700
P 2148 *Teol. Predic.*
(M.)

Om Långfredaghen.

En allmännelig
PASSIONS
Predican.

Them som på somlighe ortter
icke haßua Tjdh och Lagenheet / i
Styckewijs vthföra och höra hela
Passions Historien / i Sångelses/
elendighetz och bedröffuel-
ses tjdh / til godho

Sammansatt / och bestriffuen
off

SIGFRIDO ARONO FORSIO.

Stockholm /

Tryckt af Christohero Keusner.

Anno M DC XIII.

The Edle och Wälborne
Frwger /

Frw Barbro til Fijholm / sali-
ghe H. Göstaf Gabrielssons
effterlatne Enckia :

Sampi

Frw Anna Åkesdotter / til
Tydhödn / then Edle och Wälborne
Her *A X E L* Oxenstiernes til Fij-
holm &c. Sweriges Rikets Rådz
och Cancelerares elskelige
Käre Husfrw :

Sine gunstighe Fruger och
Beforderstor /

tienstillighen

i Christi Pijnos Wefä
föråhrat.

Wärs Herres och Frel-
sermans

Jesus Christi

Pijnos fortta och enfalli-
gha Förklaring/ther vthi man
then hela wyrdeligha Historiens Aa/
liffa som i en Tafla föritelighen
framstelt haffuer.

EXORDIUM.

S Heime daghen haff-
ua wärs Förfädherka-
lat Långfredagh / icke
för then skul / at han i sig
sielff, längre är än an-
dre daghar om året / Ty daghen är
nu på thetta året på thenna dagh/
här hoos off lång til 5. och tre fier-
dels timar : Men då Christus ledh
var han äroen 12. timar lång / och en
fierdel / Och then längste dagh är til
18. timar / och en halff. Swarföre är

A ù han

han icke narurlighen langre / ^{v. 21}
 för thenne orsaker :

Först / at han hassuer wår om
 herra och frelserman Jesu Christo/
 warit en hård / bitter och långsam
 dagh / på hwoilken han enbåst an
 drick / en bitter helssueticis galla / och
 Gudz wredhes Balck / för hela werlt-
 dennes synder skul / hassuer ostyldig
 måst vthdricka / wara aff Gudhi för-
 laten / ljdha mykin spått och begab-
 belse / kinprost / hwdhslångning /
 törnetröning / hånders och fötters
 genomborning / en swår swedha och
 wårck / in til sielssua dödden. Ja wist
 hassuer thenne daghen warit wår om
 herra förlång / bitter och swår / så at
 man thet icke nogh tänckia / myki-
 mindre vthsäya och vthtala kan. Ty
 klaghar sielss Christus igenom Pro-
 pheten / och sägher : Alle I som gån
 fram på wågghen / skodher och seer / om
 någon wårck är såsom min : Ty han
 hassuer prässat migh / såsom h
 Erren
 calat hassuer / på sine wredes dagh.
 Sedhan hassua och så wåre förfäder
 på thenne dagh medh sijne barn och
 hwsfolck hållit en vthwårtes hws

Tren. 1.

disciplin och gudeligheez döffning/
i thet/ at the haffua hela daghen ige-
nom in til Affronen hållit them ifrå
maath och dryck / och slaghit them
med rieß (thet man Påscha sträckian
gement nåmbdt haffuer) på minnan-
des them ther medh om Christi bit-
tra pino och hroddhflängning / som
han then daghen för theras skull/
vohstädt hadhe / så at the thet ther
medh altid skulle ihughkomma och
betänckia. Ty tycktes och them/then-
ne daghen wara lång / och kalladhe
the honom ther aff Långfredagh.

Han bör och medh rätta betä-
lång/at alle Propheeter och Figurer /
thet gamla Testamentet länge ho-
nom förwäntt och påpekät haffua/
ifrå första löfftet vthi 3995. år: I
frå thet första Påschalambet / vthi
1543. år/hwilken Figur wår 2. Er-
re Christus på thenne Daghen full-
bordat och affskaffat haffuer / för
1580. år sedhan.

Idagh haffuer Ormen stungit
Quinnones sädh i hans hääl. Idagh
är Isachs offer på berghet Moria
fullkomnat. Idagh brottas Jacob

Gen. 3.
Exo. 12.
1. Cor. 5

Gen. 3.
Gen. 22
Gen. 31.

Gen. 37 medh Gudh och bliffuer hallet. Idag
 är Joseph aff sijne bröder försöldet
 Gen. 49. och fördrat i Egypten. Idagh tuättar
 Siloh then starkte hielten sine Blä-
 drofners blodh. Idagh warder thet
 Exo. 12. råttas Påschalambet ätit / och döra-
 gächerna bestruktne medh Lambsens
 Exo. 29. blodh. Idagh warda kalsuen / Oxar-
 Levit. 11 na / weduren / fåären / geterna och fog-
 och 3. larna offerade. Idagh vphöiyes ko-
 Num. 21 par ormen i ökenne. Idagh warder
 Joh. 3. sparfuen offerat på Cederträdh / medh
 Lev. 14 Purpurmatten / och blodsfärghan.
 Lev. 16. Idagh bår bocken folcksens synder
 Exo. 30 bortt i ökenne. Idagh offerar Öff-
 Lev. 10 uersta Prästen blodh för folcket. I
 Num. 19 dag warder then rödlätte koon / som
 vthan wanck är / offerat för folcksens
 Jud. 16 synder / vthan för Stadhen. Idagh
 1. Sam. warder Samson fångat och bundin
 17. aff the Philisteer. Idagh kämpar
 2. Sam. David medh Goliath / och öfuerwin-
 15. ner honom medh sijne Philisteer. I
 dag warder David fördriffuin aff
 2. Reg. 6. Riket / och går söriande öfuer bäc-
 ken Kidron. Idagh vphämtar E-
 lisai trädh then nedlänckta yren aff

siöbotnen / thet är torrens cradh igen /
 hämtar the fångna aff dödzes diup / Zach. 9.
 och aff then diupa krolona / som Cy-
 rillus säger. Idag warder Jonas ka- Jon. 1.
 stat i haafuet / och bliffuer vp slukat och 2.
 aff hwaalfisten. Idagh haffuer Mat. 12
 then rättfärdighe Tienaren eller
 Trälen (hwillkens löff för tretyo silff- Esa. 57.
 peningar sålias måste effter laghen) Ero. 21
 många rättferdighat / och burit the-
 ras synder. Then förachtelighaste
 och wanwördighaste mannen / som
 war full medh Wärd och siwldom /
 haffuer idagh burit wär Wärd och
 Siwldom. Han är slaghen för wä-
 ra Synder / och plägghat för wära
 Misgerningar. Näpsten haffuer le-
 gghat på honom / och igenom hans
 såär äre wij heladhe. Idagh haff- Esa. 63.
 uer han / som talar Rättfärdig-
 heet / och är en Mästare til at frel-
 sa / trampat Wijnpräffen allena / och
 Wündhrwofuornas Blodh haffua
 bestänckt hans Blädher och giordt
 ehem rödha. Meniskiones Son är psal. 8.
 idagh til en liten tijdh aff Gudhi
 förlaten / och ropar i sin ängest: Min Psal. 22.
 Gvddh / min Gvddh / hwij haffuer

Joh. 7.
Rom. 8.

tu migh öffuergiffuit. O then godhe och milde Gudzens stora och osäy- ligha Barmhertigheet / som han på thenne dagen emoot off arma synda- re/mull och matkemaar/bewijsat haf- ner / så at han för oss / en hoop boof- nar / skalckar och misgerningsmän / sin eendeste Hiertans allerkäriste Son i dödhnen haffuer vthgiffuit / och latit honom ropa : *Cur me dereli- quisti?*

Att och wij nu på thenne dagen itt rätt Christeligt betenckande om vår Saliggörares bittra och hel- sösamma pina och saligheetz wärck / haffua måtte / bör oss ther om bidia Gudh om sin helge Andes nåd medh Christi egen bön / säyandes *Sadher* vår / etc.

Texten

Aff fyra Evangelisterne :
Och då Jesus hadhe sagdt
Loffsången / gick han öfuer
then Bäckén Kidron / etc.

Den then mächtighe Kon-
 nungen aff Macedonien
Alexandro Magno / som medh
 en liten häär intogh then Persiske
 Monarchien och hela Asiam / skriff-
 ua Scribenterne / at när han Konung
Darium öffuerwunnit / och Persien in-
 tagit hadhe / fans ibland *Darij* ägo-
 delar och Skattar / icke käftelighit och
 herligit skryn / som bleff räknat och
 wärderat ibland hans bästa Cleo-
 dier / När nu ther om bleff fråghat /
 til hwad bröf man thet bästa wenda
 skulle / och hwar och en sadhe sin me-
 ning ther om / sadhe han sielff / at thet
 til intet bättre bröf wendas kunde /
 än til at göma *Homori* Böcker vthi
 ther medh han mente / at ingen dyras-
 re skatt wara kunde än then Booken.
 Ty hadhe han och gement ther han
 färdades på sine tugh och resor / för-
 nämde Book om *Nätterne* sampe
 medh sin darrt vnder sitt hoffund för-
 warat: Om nu thenne mächtige Ko-
 nungen så mykit höll aff *Homori*
 Poetiske Historier / för the tappre hiel-
 ear skull och Regementz Exempel

Jesu Christi pijnos Portta

som ther i nåmbde och framstälte warda / Om man ån nuw för lust och tids fördriff skul gerna läß / icke allenast ächtlielighe sanne historier ochan och Fabler / lustighe Dichter / och Ewentyr / Huru myktie meer skal man sigh thenne nyttige / salige / och tröstelighe / wårs Herres och Srelsermans Jesu Christi Pjnes Historie lata befolē warda / then offta och med flitje öfuerläsa / betenciā och betrachta / och thet alramäst på thenne hans helga pijnos dagh / och tilbereda och tilägna wår hiertas skryn / til at göma i them then dyrbara skatten / och wårs Herres och frelsares Jesu Christi pijnos historie boot. Ja / at wij hwar dag och allestädes thenne historias betenciāde hafue med oss ehwar som hålst wij äre. Ty Christi pijnos betrachtande är oss then bästa siels och samweg lätadē emoot alla anfächtingar / at man ther til ingen bättre finna kan. Turbabor (säger Bernhardus) Sed non perturbabor, dum vulnerum Christi recordabor. Item: Nihil est efficacius ad curanda conscientiae vul-

nera, & ad purgandam mentis saniam,
 quam vulnerum Christi frequens recor-
 datio. Lat oss för then itul här be-
 tenckia/hwad för ångest/försträckelse
 och bedröfuelle/then gode Jrelsaren
 lidit hafuer först i Ortegården in-
 wårtes på Siälne / tå han sadhe/
 Min Siäl är mig genom bedröfnat
 in til döden: Lat oss betenckia/hwad
 han hafuer smakat för en bitter Gud-
 woredes dryck / tå han try resor badh
 sin himmelska Fader / at han wille ta-
 ga then bittra Kalken ifrå honom
 Lat oss beteckia/huru swår hans bör-
 do warit hafuer tå han suettadhes
 Blod / och aff Angelen måste tröstat
 warda: Lat oss och betrachta/hwad
 smålek/späet / slag / hwadhflängning/
 swedha och wårck / han vthwårrees
 på Kroppen lidit hafuer / in för Cai-
 phæ Capitel / Pilati Rättegång / och
 in på sielffua Korsset / in til theß han
 andan vpgaff. O wee then Men-
 skia som thet icke betenckia wil / han
 måste wara en stock och steen/en aff-
 skumat och förtappat Meniskia.

Jesu Christi pijnos Forta

At man thetta med nogon frucht på thesse stund göra Kunde / så at the enfeldighe then widhlöffteige Historie icke förgåta måtte / wil man thenne Historie i puncte wijs framställa. Somlighe dela honom i fyre Acter / somlighe i sex / effter thesse Vers :

*Cena, hortus, Caiphæ, Pilatus, Crucis,
Sopulchrum.*

Jagh wil här aff thesse fem puncter eller Acter allenast om tala / och förhandla:

Först / Om Christi Lijdande / eller inwärtas pijn / / örtegar den / och om hans fängande.

Sedan / Om hans Lijdandes Caiphæ Hws.

Til thet Tredie / om hans Lijdande för Pilati Rådhs / och Herode / om hans begabbande / bespättande / hwdslengiande / törnekronande / och Dom.

Til thet Fierde / Om hans Korsfestning emellan två Korfuar / om hans siw Ord på Korset / om hans Mirakel och Wn-

der /

derwårk / som skeedde wid hans
ytersta lijdande och dödztidh/
ther igenom monge vnrwände
wordo til at troo på honom.

Til thet yterste / Om hans
Begraffning.

Gudh förlåne oss igenom
Frelsermannen Jesum Christum
sin helghe Andes Nådhe / thetta
rätt til at förhandla / förstå / och
begripa / Amen.

Then Första Deel och Act.

Om Christi Lijdande i Or-
tegården.

Såsom David vthi sin för-
nedrings tidh gick söriande
och gråtande med sijne Mån-
öffuer Becken Kidron / emoot Oli-
berget : Altså går och H. Erren Chri-
stus i sine förnedrings stund med
sijne Lärjungar öfuer samma sörian-
de Mörke Bäck / til Olioberget / på
then

then platsen som kallas Gethsemane
 i en Ortegård. Och mådan thet för-
 sta brotet igenom lust steedde i Orte-
 gården/och (såsom en part mena) på
 thetta samma rromet/så måste betta-
 laren tvårt emoot för thena lust; för-
 sträckias/bedröfuas/och ångslas/ oc
 klaga sigh i sin stora ångest och säga:
 Min Siel är migh bedröfuat / eller
 (såsom then grekiske Texten lyder) för-
 myktit eller genom bedröfuat / in til
 döden. Theñe hans stoora ångest am-
 plificera och vphöiya alle omstån-
 digheter/som Euangelisterne här med
 flit indraga. Han beder sina Lärjün-
 gar waka och bidia/på thet han vch
 sin stora bedröfuelle måtte hafua no-
 gon roo och löjsa aff theras närwa-
 relse: Han går try gångor ifrå them/
 faller ned på sitt ansichte til iordena/
 och gör sin hiertans inniga Bön til
 sin himelste Fader / at (om mögeligit
 wore) han wille taaha then Ralken
 ifrå honom / doch ställer han all sin
 wilia vnder Fadrens godha behagh
 och wilia: Han går ymson til lärjün-
 garna iaen/at han måtte hafua nogō
 roo aff them / men i största nöden och

bedröfvelsen injömpnar Petrus / Johannes snarckar / Jacobus drömer och hör ineet. O tu arma Menniskio swaghet och elendighet / öfuer hwilke här Christus sielfflagar / och säger / att Anden är wiliogh / men kötet är swagt. Omsijder arbetar här Trälen vnder then swära syndzens bördo / och Gudz wrede / som lyka som itt byspund ligger på honö och trycker honom så hårdt / at han öfuernaturligen suettas icke watusneet / wtå stora blodz dropar aff hela huldet och hwden / så at the öffuer hans Klådher rundeliga löpa nedh på Jordenna / och Engelen / som Creaturet är / måste komma och trösta h' Erren. O milde Jesu / hwadh för en swär bördo tu tå drogs med: An haffuer man hört / at många vti stoor försträckelse och bedröfvelse haffua blifuit döde / men aldrig hafuer man än nw hört nogon suettas blodh. Thet måtte iw icke wara någon ringa kamp.

Aff thena delen / hafue wij til thet första / til at beståda syndenes ledhet och wederstygghet / som en sådana Gudz wredhe emoot hans eghen

Käre Son / ia then samme Sonen / i
 Mat. 3. hwilkom Fadren tilförenna sade sig
 och 17. haffna itt gätt behagh / vpröcke ha-
 Joh. 1. dhe. Swar är nu then Käre Sonen?
 Han ligger här nedh på sitt Ansichte /
 ropar / och beder om hielp / han för-
 sträckes / ångslas / och bedröffnas /
 han suettas Blodb: Han ropar om
 daghen / och Gudh swarar honom in-
 cet / och tuger icke håller om natten /
 Psal. 22. och Gudhs Hielp är fiärran ifrå ho-
 nom / och ifrå hans Ordz rop: Tå fä-
 dherne ropadhe til 3. Erran / och hä-
 pades på honom / så halp han them /
 Men nu ropar Sonen / hans hierta
 Psal. 69 är i hans Luff lykta som småle war /
 hans kraffter äro förtorckadha såsom
 en leer potta / och hans tunga lober
 wid hans goom / han ropar sig trött /
 hans hals är heef / synen försvinnar / i
 thet han så länge bñdhar Gudh / och
 Gudh drager sig vndan ifrå honom /
 förlater honom / och wil honom icke
 swara och vndsetta.

Til thet andra / Seer man och
 här / hwadh för äthstilknat är emellan
 Frelsermannens Christi och the hel-
 te Apostlars och Martyrers Lydan-

De. S. Steffan / S. Laurentz / Poly-
 carpus och flere / Item monge helge
 Qwinnor och Jungfruer / Blandina /
 Catharina / Agnes och monge flere /
 haffua medh sådant frjt och glad-
 modh gått til pänona och dödhens-
 lykta som til itt gästebodh / at the icke
 vil thet ringesta haffua giffuit sigh
 ther widh / och an mykit meer förach-
 eat allahanda Püno : Men Christus
 ängslas / försträckes och bedröfuas /
 smetas blodh och klagar sigh ömte-
 ligen / Må då han wara suagare än
 nogon aff them? Jngalunda. Ty thet
 the ljdha / ljdha the för Christi be-
 kännelse skul / och hafua itt gått sam-
 wet ther tämpte wid / at Christus haf-
 uer tagit theas synder på sigh / och at
 the äre the för Christi skul tilgifna och
 öffuerstyta : Men Christus / som ha-
 dhe hela werldennes synder vppå sig
 tagit / lykta som sijne egne / och vplyffe
 them på sin Lekamen (som Apostlen
 säggher) kende i sitt samwet Gudz bit-
 tra och brinnande wrede för så mon-
 ge otalige synder / som i werldenne be-
 drefue woro / och än bedröfuas skulle.
 Ty alles theres för sinädelse som Gud

1. Pet. 2.
 Esa. 53.

Psal. 69

försmäde hafua/är fallen på honom.
 En synd hafuer så heet brunnit i sam-
 wetet / at Cain / Saul / Achitophel /
 Judas Iscarioch / Franciscus Spira /
 Latomus / och monge flere hafua ther
 igenom fallit i förtwöfflan / och utan
 all tröst med ach oc we frå thetta lög-
 uet borestilde äre: Huru mykit meer
 skulle så monge synder Herranö Chri-
 sto göra plägo / som han för alle Il-
 gerningsmän / boofuar och skalckar
 vppå sig tantie hade. Then Gud wre-
 des kånslö för så monge synder äre
 bitterare än sielfua döde. Ja / hade ho-
 nö icke guddomē vppehällit / så hade
 hä måst försmälta för Gudz wrede.
 Sedā kände the icke så wäl see och för-
 stå Gudz wredes bitterheet / som Chri-
 stus. Ty hoo kāmärckta sijna synder:

Til thet Tridie / skal man här i-
 genom vpwäcke warda / til bootfär-
 dighet / at wü lære hata och vndfly
 then förderffliga och snödha synden /
 fruchta för Gudz sanferdiga och rätt-
 wisa wrede / och medh itt ängerfule
 bierta frambara then arbetade / Lem-
 päde / och blodzsnettige Jesum emoot
 Gudz wrede och samwetzens plägo.

Til

Tu thet Sijdzste / stulle och wij lära i wår nöd fly til bönē. Och ware så mykit sagde om Christi inwärttes pijn i Ortegården / thet i man något widlöftig warit hafuer / efter wår förbehafuade handel thet måst krasffde / the andre styckē skal thet skee Kortare.

Tu fölter then andre deel i thene Första Act. Sedhan Christus i sin blodsüettiga kamp aff Engelen cröstat blesst / kommer Judas medh sin fara framdragandes / Och hwarken han heller nogō i hela hopē kan kenna Christū / Christus stüger fram / och frägar them / hwē the sökia? The säya Jesum aff Nazaret. Hā säger tre gongor / iag äret / med hwilket ord / the lütta som med en lümgeld warda slagne ned til jorden / och när han gifuer the förläff at taga sig / och lata läriungarna gå / stüger Judas fram. Och på thet Christus icke skal künna förmerckia hans förräderij / och staran icke fara wil / om then sanst yllige the fånga wille / kysser han Christum / effter the Osterlänningars / sätte / säyandes / Heel Rabbi / thet är Måstare / och då stüger Starā fram / och griper Christū.

Här aff hadhe the wal mäte kann.
Christi Alzmechtigheet / men the wo-
ro aldeles förstocfadhe.

Här wil Petrus lata see sin man-
ligheet / och tager til swärdz / och hug-
ger örat aff öfuersta Prästens dräng /
thet Christus strax helar igen / och
straffar Petri dårachtighet / gifuan-
des tilkenna / at tjdhen är kommen
thet han måste nw löjdh / elies kunde
Gudh senda honom til hielp / meer än
12. Legioner Englar / thet är / meer
än 7992. hwilke honom wäl för-
swara kunde. Och när Skaran kom
medh Christum til the öfuersta Prä-
sterna / straffar han them för the ras
orättwisa handel / at the såsom en
Köfuare hafua latit gräpa honom /
om Nattetjden / med Swärd / staff-
rar / lyctor och Bläs.

Här aff warda öst til thet Första
igenom Judam och hans Kyss / alle
ögnewänner och lönlige Siender ut-
mälade / som hafua hänig på tungan /
och galla i hiertat / som tala fridsam-
psal. 35 meliga / och doch sökia falska saker /
hwilkas mun är halare än smör / och
hafua doch Krügh i sinnet / Theras

caal lenare än olia / oc äro doch / I Carp Psal. 55
 snård / för them man sigh / minst achta
 kan. Sådane Brödher hafuer Judas
 än nwo monge i lijfuet.

Til thet andra / Seer man här i
 Christo then Gudsdomliga Alzmech-
 tigheten velysa aff mörtret vti hans
 förnedrings tidh / at han medh itt
 ord fäller alle sine fiender ned til ior-
 den: Huru mykit meera skal han then-
 na sin alzmechtigheet nwo bruka vthi
 sin vphögda Maiestet / emoot alle
 Rättares läro: och tyranners förföl-
 ielse / och alramäst på then ytersta Do-
 men.

Til thet Tribie / Mådhän Chri-
 stus giffuer sigh sielffwiliandes i si-
 na Fienders Händer / ther han eltes
 medh itt Ord hadhe kunnat dräpa
 them / läre wij ther aff / at ingen hade
 kunnat tvinga honom til dödh:
 vthan hans eghen godhawilia och
 kärlichheet til oss / hafuer honom ther
 til bewekt. Ty förkunnar han och off-
 ta tilförenne sinom Läringom sin
 pijn och dödh / och straffar Petrum /
 ther han wil rådha honom ther ifrå /
 och kallar honom en Sathan / som är

Jesu Christi Pijnos Porta

honom til hinders / och icke besinnar
 thet Gudhi tilhörer / vthan thet men-
 niskiom tilhörer. Om thenna hans
 wilia säger och Propheten: Han är
 offraderity han sielffwille. Och Psal-
 misten: Min Gudh iagh gör tin wi-
 lia gerna. Zwillet oss skal upwäckia
 til tacksamheet emoot then milde och
 gode Frelsaren. Til thet ytersta giff-
 ner oss Christus här Exempel / huru
 wij oss ställa stole emoot wåre Sten-
 der inemliga / såsom han emoot Mal-
 chum / at wij gøre them gott / och icke
 såsom Petrus / som togh oordeneliga
 och olagligha til sitt Swård.

Then Andra Deel och Act.

Om then Handel i Hanna och
 Caipha Hwß / och i theras höga
 Consistorio eller Capitel.

U År nwo Jesus gripen war /
 leeddes han först (såsom Jo-
 hannes sägher) til Hannam /
 som war öffuersta Prästens Caipha

swäre/ andoch at the andre Euange-
lister tala om Caipha allena/ och Jo-
hannes och Petrus folgte med hopen.

Sedan blifuer han sendt bunden
ifrå hånäm til öfuersta Prästen Cai-
pnam / vthi hwiltens Saal til thet
första/ Petrus får anstöt / och begyn-
ner medh swäriande eedh förneka
Herren Christum / then han til fören-
ne så manligen sin troohet tillsagde
hade/ at han skulle gå i fengelse och i
dödhnen medh honom. Men Herren
seer til honom/ cā kommer han hans
förra ord ihug/ som han sagde hade/
at förra än hanen hade galat two re-
sor / skulle han tre resor förneka ho-
nom/ Thenna vpsynen / gaff Petro en
hierta nyck / så at han thet medh be-
gynner ihughkomma sin synd / och kom
til tjdher och ånger/ och gief vth/ och
gret bitterliga.

Til thet andra / ställer öfuerste
Prästen med sijne Consorter / Jesum
fram för theras Capitel / och håller
Inquisition med honom / och befrö-
gar honom/ först om hans Lårdom/
Sedan om hans Person. Om hans
Lårdhom beropar sigh IESUS/

på menigheten / som hafua hört
honom vppenbarligen predika / och
bedher at han frågbar them til. För
hwilket hans rättmätiga swar / en o-
gudacheig Tienare / giffuer honom sin
Lere til wilia en kinprost / til hwil-
ken orättwiso (mädäther skulle gäl-
la Lagh och icke slagh) han och til-
böriligen swarar och straffar honom
för denna orätten. Moot Lärdomen
kynda och framstiuta the monge
falst witne / hwilkes witesbörd icke
gör fyllest / mädhan the bara lögnen
hafua medh fara. Sijdzst komma tw
falst witne fram / som säya sigh haf-
ua hört honom säya : Jagh wil ne-
dher slå Gudz Tempel / etc. Ther Chris-
tus (som Johannes witar) icke så sa-
de / och han : Slår i thetta Tempel ne-
dher / thet han sadhe om sins Kropps
Tempel. Om Christi person / om han
skal wara Gudz Son / befrågbar ho-
nom öfuersta Prästen medh beswär-
tande / Christus förneekar thet icke /
och han än ytermere hotar them medh
sin igentomst til domen på krassten-
nes höggra hand. Ther öfuer öfuersta
prästen warder förbittrat / och rissuer

Joh. 2.

sine Kläder/och medh hela sitt Råd
 (som word til en och siwriso / såsom
 Rabbinerne witna) iildöma honom
 til döden / lijka som en Försmädare/
 then ther hade giordt sigh til Gudh.
 Sijdzst tag Tienarenar/och begabba
 hono / påtta i hans ansichte / kinprost
 honom / binda för hans ögon/och slå
 honom i Ansichtet/och bedia honom
 rådha på / hwem honom slogh. Om
 Morgonen bittidha / hafua the ho-
 nom igen fram för sitt Råd / och på
 nytt befråga hono om hans person /
 om han är Christus : thet han ey för-
 neekar / Ty vthropo the honom alle
 sampeligen skyldighan til döden. Och
 så mykit om thette Act / hwad sielf-
 ua Historien wedkommer.

Aff thette Act see wij först / huru
 Christus efter Prophetierne är ombe-
 giffuen à *Consilio malignantium*, aff
 the ondas Rota/och aff hundar om Psal. 22.
 hwårffd lijka som en hiort / såsom han
 kallat warder i psalmen. Och är
 Caiphas medh sine Prästehundar
 then rätte hunden / mädhan thet Or-
 det Caiphas betyder en Stöfuare el-
 ler Jagthund. The öfuersta Präster

warda och rätteligen kallade Score
Sewtar / Seete Orar / och Leiyoner/
både för sin ond / o / så som och för the
ras girighet och fete inkomster / them
the med Christi död förfähta wille.
Theras anhang och Consorter finnas
än nro til hooff the werldz Präster och
høge Prelater / och itt exempel basua
wij aff the Påweste emoot Lutherum.

Til thet Andra / see wij i Petro
mennisko förmåtenhet och fall. När
han war medh Christo bekende han
Christum / Men strax han kom i hof-
uet / bleff thet medh Christo sannin-
gen songat och bunden / som Ambro-
sius säger / och Petrus bleff en Mene-
dare. Hwarföre stulle wij icke förtrö-
sta på oss sielssue / Then som står han
see til at han icke faller. Utan bidia
Gudh / at wij icke måtte komma i fre-
stilsse / Ty honom förutan förnä wij
innet göra. Och Paulus säger : Jagh
förnä alt igenom honom / som migh
styrcker Christum.

Til thet Tridie / år och Petrus al-
le fattige bootfärdige syndare / itt trö-
steligit boots och bättrings Exempel /
både at wij med honom wære synder

1. Cor.
10.
psal. 30
Joh 15.
Phil. 4.

ängra och begråta läre / såsom och at
wij icke förtwijsle om Gudz nådh och
Barmhertigheet / och syndernas för-
låtelse.

Til thet fierde / see wij här / huru
effter Prophetierne falsk witne haf-
ua stått emot Christum / och talat
thet orätt är dröjfeliga / Huru wrong
witne hafua kommit fram / och wit-
nat på honom / thet han icke weet med
sig. Samma lycko skola och så Chri-
sti Tjänare sig här i Werlden för-
moda / at thet skal bliffna dicitat och
lugit på them för Christi namn skul.

Psal. 27.

Psal. 35.

Mat. 5.

Til thet sijdzsta / see wij och här
aff / huru Christi Tjänare / när the ta-
la sanningen / skola sig förwenta kin-
pofstar / begabbelse / bespättelse / hugg
och slag / och göras til Narrar / aff
the ogudachtige och ofuerdädighe
werldz Människior / Lärningen är
icke ofuer sin Mästare. Haffua the
kallat Hwsbondan Belzebug / huru
mykt meer skola the så kal-
la hans Hwsfolck.

Mat. 10.

Then Tridie Deel och Act.

Om then Handel för Pilato
och Herode / och om Christi
Död; Sentens.

Wär the öffuerste Prästerne
hadhe förhört Jesum i the
Consistorio och Capitel / söh-
ra the honom tiddeliga på dagen för
Pilati Rådhwis / som war the
Landzhöfdinge och domare / aff the
Romersta Keysaren Tiberio the in-
sätt på thet 14. hans Regementz år /
thet är Anno Christi 29. Ty sedhan Ar-
chelaus Herodis Son bleff relegerat i
Landzflychthet til Francrike /
bleff Judalandet regerat aff the Ro-
merste Landzhöfdingar / Coponio,
Marco Ambirio, Annio Rufo, och Va-
lerio Graccho in til pilatum / som war
en Franssos född i Lugdun eller Lon-
den / som Josephus skriffuer. När
Judas sågh / at the öffuerste Präster
i the Capitel hadhe dömdt Jesum

til

til Doothen / och föhrt honom til Råd-
 hwset / at tagha hofud domen på ho-
 nom / begynner han ångra sigh / och
 får Prästerna the 30. sölspeningar i-
 gen / betännandes at han hafuer illa
 giordt / och förrädd oftyldigt blod.
 The öffuerste Präster giffua honom
 ingen tröst / och lata sig ther om inter-
 wärda / at han och the sielffue illa
 giordt hafua / ty går han aff för-
 twislan bort och hänger sig sielff vp /
 och hans inålfuer råmpna aff honom Act. 1.
 at then förrädersta Siälen icke må
 vthgå igenom hans Mun / vthan i-
 genom hans orenlighet.

När thesse helige Präster kom-
 ma in för Rådhwset i wilia the / för
 then tilstundande högriden / icke gå
 in i Rådhwset til Pilatum then bed-
 ningen / at the icke skulle besmitta sig /
 oanseedt at theas samwet war full
 medh besmittelse i thet / at the gingo
 effter en oftyldigas Dödh: vthan stå
 fram för hwset på torget / och begära
 Döds sentengen öffuer Christum. Pi-
 latus / såsom en rättsinnigh Domare /
 begärar först at weta hans sak / Men
 the poeka på theas Authoritet och

Myndigheet at the woro sådanne
 män / som icke hade honom fångat
 och til döden dömt / vthan han wo-
 re en Ogärningsman. Pilatus las-
 ter sigh icke ther medh åchnöiya / v-
 than wil först weta hans sak för-
 ra än han honom döma kan. Swil-
 ket en rätt sinnigh Domare medh rät-
 to bör at göra. Ty dichte the try
 Dödsaker på honom / Then ena / at
 han förwänder folket medh sin Lär-
 dom: Then andra / at han förbindher
 gifua Keysarenom Skatt / Then tri-
 die / at han säger sig wara Christum
 en Konung.

Swadh Religionen och Lär-
 domen anlangar / ther om bekymrar
 sigh Pilatus intet / Men at thet war
 itt gement rychte / at Judarna för-
 wänste sigh en egen mächtigh Ko-
 nung / tyckte honom / såsom en Öff-
 uerberg Person / at thet galt honom /
 och wille gerna weta något wist be-
 stedd ther om på sin Keysares wäg-
 ne / Ty tagher han Christum allena
 med sig in på Rådhuset / och befråg-
 gar honom / om han är Judarnas

Konung / Christus neekar sig icke
vara en Konung / doch icke aff then-
na Werlden / som Keysaren eller no-
gon annan Potentat wille göra no-
got werldsligit moorstånd.

Sedhan bekänner sig Pilatus
icke finna effter theas klagan nogon
dödsfal medh Christum / och råste
meer klaga the på honom / och han
medh Landzhöfdingans förundran.
de swarar ther til icke til itt Ord.
Ty hålla the alt fram / och säya / at
han förwänder Folket i hela Juda-
landet och Galileen. När han hör
nämnes Galileen / och får weta at
Christus är aff Galileen / och at
Herodes Antipas Syrförsten i Ga-
lileen på samma tidh war i Hieru-
salem / försänder han honom til He-
rodes / låta som til sin egen Landz-
förste / på thet han måtte wäl blifua
aff medh honom och the genstörtige
och trågne Judar / men at Herodes ic-
ke fick see eller höra noghon Lust
aff Jesum / så förachtar och begab-
bar han honom medh sitt folk / och

förjänder honom vti ett gwijsat Ma-
 de til Pilatum igen/ ther igenom the
 bliffua strax gode Wänner / som til-
 förenne hade warit owänner / mådan
 han här vthinnan gjorde Herodi en
 åhro. Sedan bekänner ån nu Pi-
 latus Christi oskyldigheet / och söker
 eilfalle och orsak til at giffua Chri-
 stum lööf. Först igenom theses pläg-
 sädh/ at the plägade til Påscha hög-
 tiden få en songa lööf: Och mådan/
 the hade ther en ogärningsman/ be-
 nämnd Barrabas / sätter Pilatus Je-
 sum i walet och Barrabam / men the
 begära Barrabam en vpenbaran o-
 gerningsman löös/och begära medh
 stort roop Jesum til Korset.

Til thet andra/på thet at han ån
 tå skal kunna blidka Judarna / later
 han jämmerligen hwdflengia Jesum/
 purpurkläda/törnetröna/slä/ kinpro-
 ssa/bespätta och begabba honom/och
 när han så illa farin är/ och wansta-
 pelig och ömteligh vthseer/ ful medh
 Blodh och Strymor/så at man mät-
 Esa. 53. te wända Ansichtet ifrå honom/ later
 han föra honom vthi thesas åsyn vti
 Rådstingu gängen/som så ther som i

and're fremmande Land / högt vp lägh
 på pelare / och säger / See menniskan /
 thet är / See huru ofel / och ömteligh
 thenne arme Konungen är / som J så
 hardt på klagē / och effter gån. hwad
 kunne j mera aff migh begära? The
 ropa alle / korsfäst / korsfäst. Här går
 såsom han klagar / Ps 69. och Esa. 63.
 Jagh mente / at nogor skulle sig öm
 ta men thet war ingen / och såg effter
 hugswalare och fann ingen. Pilatus
 bekänner än ytermera sigh icke finna
 någon sak medh honom. The säya sig
 haffua en lagh effter then han döo
 måste / ty han hafuer giordt sigh til
 Gudz Son. Thet är / at han haffuer
 giordt sigh til Gudz Son / så är han
 en försmädare / och en försmädare må
 ste döo effter lagen. När Pilatus hör Lev. 24.
 at han är Gudz Son / wil han täste
 meer förlässa honom aff Judarnas
 händer. Men då Judarna med hotan
 de tala til honom och säya / giffuer tu
 honom löös / så åstu icke Käysarens
 wän / ty then sig gör til Konung han
 är emoot Käysaren / later han sit mod
 och sin rättwisa för fruchtan skul fal
 la / ty han wiste at Judarna woro icke

crägit och styffe folck / och dömer Jesum til döden effter theas begären / doch ther jämpete widh / så han / som hans hustrw / bekänner Christi o skyl dighet / och bestyller Judarna för hans o skyldiga blodh. The fördöma sigh strax siel ffue och säya / Hans blod komme ö ffuer oss / och ö ffuer wåra Barn. Och så mykit i thenne tridie deel siel ffue historien.

Här af wil man för kortheten skul / thesse förnämligeste läror ö ffuerwe ga. Först see wij aff them arme Juda ö mkeliga affgång / hwadh fruchte aff
 1. Tim. then förderffligha roten girigheten
 6. / upwåra plågar / Ty skal man henne aldrigh inlata i hiertat / vthan lata sigh nöya medh sin nödtorfftrigh deel. Och alle Christi församlings förföliare och förådare. Item affsel lingar / bespägle sigh grant i honom och i hans ofärd. See på Artum / Ju lianum / Spiram och andre flere. See wij och här / huru ångren vthan troo är siel ffua döden.

Sedan / see wij och alle skrymtares art / huilke (som i Psalmē står /) fruchte sig ther the inret fruchte skola. Blodh

wardet frucha the at lägga in i of-
 fertistona / men intet frucha the at
 köpa itt ofkyldigt blod för peningar /
 Til Pilatum then hedningen frucha
 the at ingå på Rådhuset / at the
 icke skola til högridē af honō besmit-
 tade warda / men intet frucha the at
 besmitta sigh vthi itt ofkyldigt blod.
 Til thet tridie / hafue wij här i Pilato
 både en rättsinnig domares Spegel /
 såsom och en klenmodig och orätt-
 wijs domares efter syn. Rättswijs war
 han thet vthinman / at han en oför-
 hörd sak icke döma wille / och wille
 then ofkyldiga Christum gifua löfs:
 Klenmodig och orättswijs war han
 så mårto / at han leet sig affsträckia i
 genō Judarnas hoot och roop / til at
 hielpa och förlossa then ofkyldigha.
 Mådhän Gudh befaler alle domare
 at hielpa them som bliffuer oförrät-
 tat. Slyr (såger han hoos psalmisten)
 them fatiga och faderlösa rätt/hiel-
 per then arma och ålenda til rätta.
 Ondsätter the föractada och fattiga /
 och freller honom the ogudachtiga
 hand. Itē: Frelsa honō som orätt lij-
 der aff then stältas hand. Och åter:

Exo. 23.

Dent. 1.
2. Par.
19.

Psal. 82

Syr. 4.

stridh för rättyllan för titt lyff/
och försuara rätten in til dödhenn/ och
Herren skal för tigh stridha emoot
tjne mootståndare.

Til thet Fierde/seer man här/hu-
ru Christus effter Prophetierne lidit
hafuer/hugg och slagh/ bespättelse/
kinpröstar / begabbelse / och är full
medh såår och blodigh worden ifrå
hofuudh in til footsolan/ ther til han

Es. 53. icke hafuer tegat stil såsom itt Lamb
för sinom Klippare / och intet knorrat
emoot sijne plägare. Jagh säger intet
emoot them/(sägher han) och är icke
tilbaka stigen/min Krop hafuer iag

Es. 50. hållit til them migh slogo / och mine
kinner til them mig nupo/ mitte An-

Es. 63. sichte hafuer iagh icke bortwend ifrå
smålet och spätt. Zoo år thē som rö-
mer ifrå Edom/medh färgade Blå-
der ifrå Bosra/etc. Hwij äre tin Blå-
der si rödhe: Christus swarar: Jagh
hafuer trampat wijnprässen allena/
och wijndrofwornas blodh hafua be-
stänckt migh mine Kläder/ etc.

Sjdyst/see wij här the ogudach-
tighas förblinda styfheet / til at för-
dhöma sig sielfue/ och ropa blodh:

hånd

hånd öfuer sig och sijne Barn / vthi
 sin ondske och bitterheet / thet the me-
 te sigh hafua släpt så lööst i wädret /
 men Herren fattadhe theas röst / och
 leet 40. år ther effter thenna blodz-
 hånd gå öfuer them. Ty skal ingen
 hastige modh och Bitterheet suaria /
 eller fördöma sigh sielff. Och så my-
 kit om thenne tridte Deel och Act.

Then Fierde Deel och Act.

Om Christi vthledning och
 Korsfästning / och hwadh ther
 widh hende.

Sedan Christus dömdes
 wardt / bleff han i sijne eghne
 Kläder vthleedt til at Kors-
 fästas / och han måtte allena bära sitt
 eget Kors / och mådan thet tycktes gå
 för långsamt til / så the fatt på en bon-
 de / benämd Simon aff Kyrene / ho-
 nom twinga the at bära korsset med
 Jesu. Och mådhan han här gånst
 ömkeligh och vthsmåchtat vthgår /
 och drags med sitt Kors / äre ther no-

gre gode quinor/som aff icke gudeligit
 nedh smtande gråta och smta sigh
 öfuer honom/til the han las en stark
 text/ icke til at straffa theas med sm-
 tã/som låsflig war/vtan til at påmin-
 na them om sijne synder / för hwilke
 skul han alt thetta ledh/såsom och om
 thet groffueligha straffet/ som them
 och theas barn först rimeligha i Je-
 rusalem och Judalandz förstörning/
 och sedan i hans ytersta tilkommelse/
 öffuergå skulle. När the nu hafua
 leedt Christum med two Rofsuare til
 then styggeliga hofudskalla plagen/
 eller Galgebäckan/ther en part mena
 at Adam hafuer legat begrafuen/ge-
 nom bora the hans händer och föt-
 ter/och vthsträckia honom på Kors-
 set / så at man kunde tålia all hans
 been/och med starke spijkar fåsta ho-
 nom/at han icke skal kunna vndkom-
 ma. Vndoch at ingen aff Euange-
 listerne thet här nämpner / icke thes
 mindre nämpner thet David vtheryc-
 keligen / at the hafua genomborat
 hans händer och fötter/och Johanes
 talar effcer hans Vpståndelse/at han
 wüste sijne lärjungar / och i synnerhet

psal. 22

Joh. 20

Thomæ/ sijne händer och fötter/ och
 hol  efter Sp tkanar. Och f r en l st
 dryck g suo the hon  dricka  rtickio
 beblandat med galla/ på thz at skrifte
 skulle blifua fulbordat som s gher:
 Och the g ssuo mig galla til at  ta/ psal. 69
 och  rtickio til at dricka i min Törst.
 Sedan blifuer han vph nge mitt e
 mellan two R sfuare/ på thet at skrifte
 skulle blifua fulbordat så säger: Jbl d psa. 53.
 og  rning sm n wardt han räknat.
 Pilatus skrifuer en  fuer skrifte på kors
 set/ på the try på then t jd br velige
 ste tungem l/ Hebraiske/ Grekiske och
 Latin/ så lydandes/ Jesus af Nazaret
 Judarnas Konung. Ther wid måste
 thet blifua emoot the  fuerste prästers
 Enorr och wilia. Vår h  nu h r så na
 kan hänger på korset/ göra honom
 krigsknechterna icke ringa sorgh/ at
 the byta hans kläder för hans ägd sin
 emellan/ och kasta lot på h s tiortel/
 och thet alt ther v på/ at ock skriften
 ther om skulle warda fulkomnat som
 säger: The h ffua bytt min kläder e
 mellan sig/ och kasta lot på min tiortel. psal. 22
  terligare seer honom h r allas
 handa h  n/ sp t och försmädelse/ af

thet meniga folket/ aff Prästerne och
 aff the Kristelârde aff Judarnas öf-
 uerster/ af krigsknechterna/ och jäm-
 wäl aff then ena Rôfwaren som medt
 honom war korsfäst. Swadh för en
 bást dryck och theñe hafuer warit til
 at vedrycka/ kan man wäl tenckia/ och
 then 69. Psalmen gifuer thet til ken-
 na. Försmädelse spränger mig hiertat
 sönder/ och kräncker migh. Theras
 smålighet/ som tig försmädha faller
 på migh.

Wydhare äre och then Christi
 yterste siw ord som han på korset tala-
 de mykic märckelige/ och om man my-
 kic håller aff the siw wïse Mästares
 i Grekeland ord och sententier / bör
 man thesse siw Christi merckelige ord
 mykic meer achta och öfuerwägga.
 Först beder han för sijne fiender/ hwil-
 ket icke hafuer warit fäfengt / och oss
 medh alsom största fljct altid bör eff-
 terfölia. Sedhan tröster och försörter
 han sin käre Moder som stodh vnder
 korset / igenom hwilkens siäl nu itt
 Swärd hafuer gått/ som Simeon til-
 sörenne propheterade. Och kallar han
 henne slätt Quina/ på thet at han icke

Luc. 2.

med thet moderliga namnet skal för-
 nera hennes förgh / och röra hennes
 niertans inre sta grund: Sedan och / at
 han thet med wille påminna / at hon
 är then quinnan / huilkens wälsigna-
 de såd nu höll vpå kämpas med or-
 men / til at förtrampa hans hoffudh /
 then ormen och så stäck i hans hål. Til
 thet tridie / ti / säger han then ene boot-
 ferdige Rofuaren Paradises glädie
 medh sigh strax på samma dagen / inn
 wid högsta middagē eller siette timā.
 Til thet fierde / ropar han med hög
 röst / Eli / Eli / Lama Sabachtani / thet
 är / min Gudh / min Gud hwij hafuer
 tu öfuer gifuit mig / hwilke ord tilfö-
 renne förkunnade äre i then 22. Psal-
 men. Och skal man här weta / at thesse
 ord icke stee aff förtwiflan om Gudz
 bistånd / utan / at såsom Christus war
 en sanfkyllig menniska / så hade han
 och affecter oc äthåfuor som en men-
 niska / uti sin stora ångest / sweda och
 wårck / thet hela Werldzens Bördor /
 och Gudz wrede låg på honom. Och
 hade David tilförenne sagdt / at Gud
 skulle honom lata til en liten tjd aff
 Gudhi öfuer giffuin wara. Ty steeer

Gen. 3.

phil. 2.

chetta och för Propheetiens sulbor-
 dan. Til thet fempte / säggher han / mig
 törster / och the gäffuo honom dricka
 ättickio med isop och galla. Om then-
 ne törst klagar han och i then 22. Ps.
 Min tunga är fastnat wid min goð.
 Och betyder theñe törsten theñ ande-
 lige törst som han hade efter wår sa-
 lighet / Ty sade han strax til thet siette /
 efter theñe drycken / thet är fullkom-
 nat / thet är / alt thet om migh skrifuit
 står / hafuer iag nu verättat. Och thet
 är hans frögdefulle Swanesong til
 döden. Til thet siwonde ropar han med
 höga röst / Fader iag befaler min An-
 da i dina händer / och böyer thet med
 sitt hofud ned / och vpgifuer Anden.
 Nu wil man och korteligen öfuer-
 wäga the vnder som skeedde på then
 tiden. Först förmörktes solen emoot
 naturligit lop och sätte widh Full-
 månens tiden / hwilt förmörkelse icke
 allenast sägs i Judalandet / utan i äm-
 wäl i flere omliggjande Land / såsom
 Eusebius och Suitas thet om witna.
 Och haffuer theñe förmörkelse så
 skeedt / som Suidas och Dionysius A-
 reopagita vthi en sin Epistel thet om

skrifer/at thet Solē på högste mid-
 dagen stod högst på himmelen/ och
 Månē twärt emoot ned vnder iordē/
 lop Månēn tillbaka ifrā vpgängen
 til Solen/ och satte sig emellan Solē
 och Jorden/ så at thet bleff aldeles
 mörkt/ at man kunde see Sciernona på
 himelen/ och thet ifrån lop Månēn
 effter tre timar/ effter thet samma af-
 uoga lop/ ögensynligen til sitt rom-
 igen. På then tiden hafuer en märke-
 lig lård man Dionysius Areopagita/
 medh en annan lård man/ benämnd
 Apollophanes Sophista/ warit vthi
 Heliopoli i Egypten/ och när the thet
 sägo/ sade Apollophanes til Dionysi-
 um: *O bone Dionysi, ecce vicissitudines
 diuinarum rerum.* Thet är: *O tu gode
 Dionysi/ see gudomlige tings förans-
 bringar. Thet til Dionysius swarade:
 Aut Deus patitur, aut patienti cōpatitur.*
 Thet är/ Antingen lüder Gudh/ eller
 han hafuer medhlüdande med en an-
 nan som lüder. Och wñdare sade han/
*Ignorans patitur Deus, propter quē uni-
 versitas rerum deficit & iactatur.* Thet
 är: En okänd Gud lüder/ för hvilken
 hela werlden sũktnar och ruffuer

sig. Sedhan skeedde och teckn på
 iordenne/ förlåten i Templet remp-
 nade i tw stycker/ ifrå åfuan och nedh
 igenom/ gifuandes ther med tilkänna/
 at then Mosaiska helgedomen skulle
 nu så en enda / och at the rätte öfuer-
 ste Prästen war ingångē med sitt eget
 blod i thet alrahelgasta/ som then E-
 pistle til the Ebreer thet klart vchty-
 der. Item iorden sk alff och båsua dhe/
 om hwilken iordbåfningh Eusebius
 skrifuer/ at hon i Nicæa vti Bithyni-
 en i Greklandet monge hross hafuer
 om kull fäldt: hälle bergē rempnade/
 mådan Judarnas hierta hårdare war
 in en flintosten: Grafuanar öpnades/
 och mong the helgas lekamen stodo
 op/ och gingo aff sina grafuar / och
 leto sig see i staden aff mongom / Ty
 then en Herren som tå led/ war först-
 lingen til them som sofuit hadhe/ och
 ifrå the döda vpskøde. Aff sådanne
 vnder/ och för Christi förbön/ som hä-
 gtorde på korset för sina förföliare/
 blifuer höfuitz mannen medh flere an-
 dre vnvendt/ och bekänner Jesum för
 en rättferdig man/ och en Guds Son.
 Til beslut mådan Jesus dödd war

bleff

bleff hans sida med it: spjut vpstuck
 in/och ther aff flöth blod och watn.
 Och thet är skeedt/ at Skriffcen skulle
 fullbordas/som säger / The skola see i
 hwē the stungit hafua. Zach. 12. Och
 så myktie om thene historien.

Här af såsom af hela thene Histo-
 rien/ hafuer man monge sköne läror/
 thet omögeligit är i thene ene predica-
 nē at veföra/ty wil iag the förnämlig-
 geste allenast korteligen fram sätta.

Först aff Christi taal til Quin-
 norna/som ömkade sig och grete öff-
 ner honō/läre wij/huru som wij skulle
 rätt betrachta wårs Herres Jesu Chri-
 sti pijnō/nemliga/at wij icke begräte
 Christum och wredghas på Judam
 och Judarna/vtan at wij myktie mera
 begräte wåra synder / som honom en-
 sådana mödo och arbete giordt haf-
 ua/ såsom han thet klagar hoos Esa-
 iam och säger: Men tu hafuer giordt
 mig mödho i tine synder/ och arbete i
 i tina misgerningar. Jag/ iag/ är the
 samma som affplånar tina misger-
 ningar för mina skul / etc. Drag mig
 thet til minnes: Item/ at wij wredgas
 på oss sielffue och på wåra synder/

Es. 43.

och

och treföre / at wij icke beslyte oss
ther om / at wij måtte årnta hans
pijnos och dödz krafft / vthan trampe
Testamēgens blod vnder våra fötter.

Til thet andra / thet Christus mit
emellan två Rofuare bleff hengd på
trädh / gifs ther medh tilkänna / at han
Gal. 3. för våra skul är worden en förbannel-
se / Ty förbannat ware hware och en
Deut. 21 som hänger på trädh.

Til thet tridie / vchmälal off Chri-
sti Klådabyte / thet byte / som the geme-
ne werldzlige hålla öfuer Gudz ordz
Tienares ågodelar / kyrkegodz / och
oppehålle / håst the som vngå medh
kräg / ty Luangelisterne repetera thet
förra ganska märkeligen / säyandes :
Och thet gjorde krügsknechterna. Ty
hwar åre nu the gamble förfäders
gudeligen skänckte Prebender / som til
Kyrkiors / scholars och Prästers vp-
pehålle til heligt bruk skänckte oc ges-
ne word: hoo hafuer them borttagit:
Thet gjorde krügsknechterna. Then
hela wirtada tiortelen hafua the hö-
ge / och the påwesse store Prelater ka-
stat blindh Ternina om i hoo ho-
nom skal helan behålla. Lat them

behålla / han bliffuer äntå heelt.
*Quas ædes sacras pietas cõstruxit a vorũ
 Nati degeneres in vadunt more Luporũ.*
 Sedan vchmålas här med ochså alle
 falsta Lärare som tasta lot om Chris-
 sti Kiortel/thet är om hans helga ord
 och Euangeliũ/ther vrimman han lig-
 ger t råcke / såsom vti en Kiortel. Men
 thetta Ordet skal äntå blifua heelt.

Das Wort sie sollen lassen stahn/
 Vnd kein danck darzu haben/
 Säger Lutheras.

Til thet fempte / see wij och vti the-
 ne hele historien / huru mong vitne
 här äre om Christi ostyldighet / Ju-
 das / Pilatus / Pilati hustru / Sol och
 Månen / Jorden / bergh och grafuar /
 höfningmänen / och andre Christi sien-
 der / huilket alt oss är til en stor tröst /
 at han ostyldig för the styldige lidit
 haffuer / han hafuer betalat thet han
 icke röfuaade / måpsten ligger på honõ / *Es. 53.*
 han är slagē för våra synder / och sar-
 gat för våra misgerningar / och ige-
 nom hans såår äre wij helade.

Til beslut skal of thetne wårs Her-
 res Jesu Christi helga marter och pi-
 no tierna til förmaning och tröst:

Til

Til Förmanig/när Synden off wil
reta/så skole wij affmåla för wår dghon och
i wårt sinne / then korsfäste Jesum Chris-
tum/som så blodigh/ömkeligh och så nå-
glat hänger på korset / och komma ihogh/
hwadh honom synden kâstat hassuer / och at
han icke mera wil döð för henne.

Til Tröst tienar off thetta betrach-
tande/när Synden/diesfulen och wårt egit
samwet off plågar/at wij ställe thenne go-
dhe och milde Jesum korsfâstan för wår d-
ghon/som för syndenne medh sin Döðh och
dyra Blodh betalat hassuer. See på Christi
sår/som hänger på korset / then döðhas
Blodh/återlösarens wårde/ then vpstånd-
nas sår. Hoffuudh hassuer han uedbögd
til at Pyssa: armarna vthräckt at sampan-
tagha: Götterna vthsträckt at gå: Ziertat
vpöpnat at elska/hela Kroppen at återlösa/
sâgher Augustinus.

Hwadh then sidsste Act / om
Christi begrafning/och then första omwät-
warden anlangar/mådan the på siine wis-
se dagar förhandlade warda / och til sielfua
lijdandet icke lyda / så later tagh them för
Fortheren skul vthe bliffua.

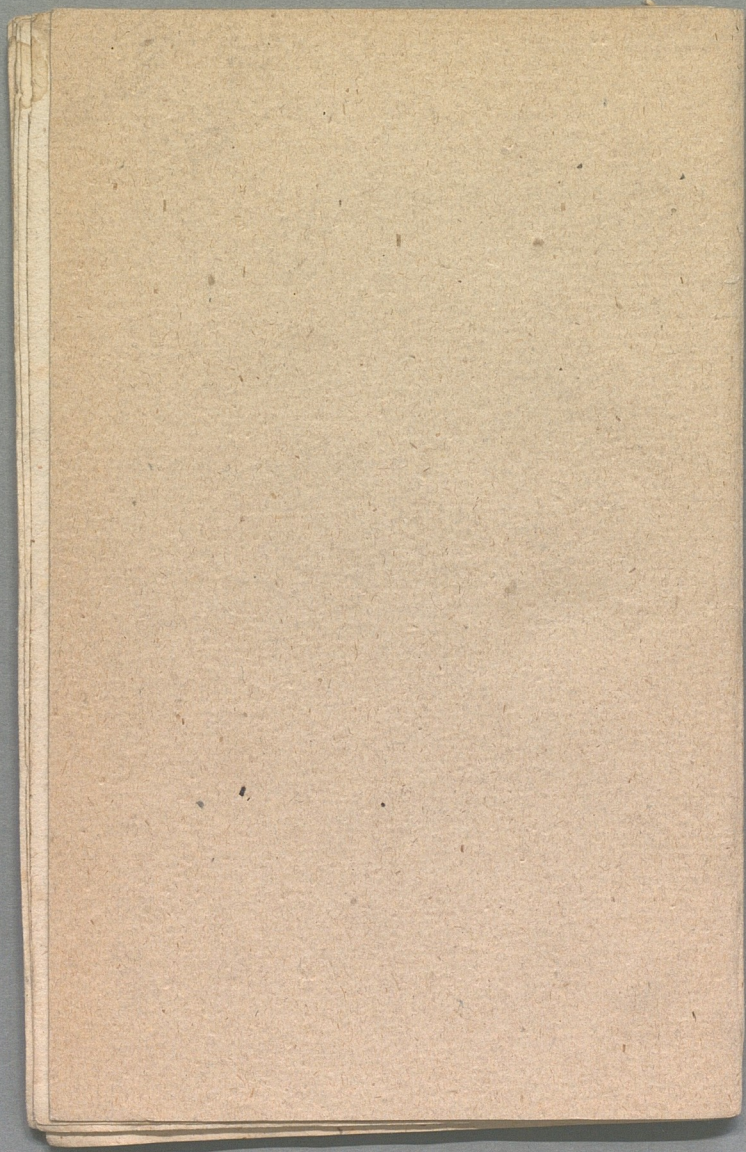
**Tigh alzmechtige / barmher-
tige/ewige** Fadher/som tin käre Son vth-
sendt hassuer/off til at återlösa: Tigh ewi-
ge Son/milde Jesu/wår käre Grelserman/
som tigh selfwillig i döðhen för off vth-
giffuit hassuer / wåra och medh them
helgha Anda/loff/åhra och tack/
en Gudh wålsignat i
ewigheet / Amen.

vil
och
ria
hå
th/
at

th=
git
oo
d=
ch
sti
as
dr
gd
ns
at
a/

m
t=
f=
na
br

h/
d=
i=
h/
d=
.

www.books2ebooks.eu